„EISENA", 100X150 CM

INTERVIU

Teatras drobėje

Paprašyta papasakoti anekdotą tapytoja **Miglė Kosinskaitė** nusijuokia: „Vis prisimenu vieną skambų posakį, dar mano studijų laikais sklandžiusį tarp Dailės instituto sienų. Ką bendra turi moteris tapytoja ir jūrų kiaulytė? Kaip jūrų kiaulytė neturi nieko bendra nei su jūra, nei su kiaule, taip ir moteris tapytoja neturi nieko bendra nei su moterimi, nei su tapyba." Matyt, posakį sukūrė ne tokie talentingi vyriškiai tapytojai. Šiuo atveju pavydėti tikrai yra ko. **Agnė TAURINSKAITĖ**

MIGLĖ KOSINSKAITĖ SAVO DIRBTUVĖSE

ASMENINIO ARCHYVO IR KOLEKCIONIERIAUS NUOTR.

„TAIKINIAI", 100X150 CM

TAPYBA – PRABANGA

Sunku, o gal net ir neįmanoma žodžiais papasakoti istorijų, kurios slepiasi už Miglės Kosinskaitės paveikslų. „Dažniausiai todėl, kad ten nėra konkretaus literatūrinio pasakojimo, naratyvo, kurį būtų galima „išversti" ir papasakoti. Galbūt prie kai kurių dar išeitų „pritempti" kokią istorijėlę, siužetą, bet juk negalima literatūrinių principų taikyti tapyboje", – teigia menininkė. Ir čia pat priduria: „Negalėčiau paaiškinti, kodėl nutapiau būtent tokius personažus ar kodėl jie stovi apsikabinę. Juk dažniausiai paveikslai gimsta apėmus keistai būsenai, esančiai tarp sapno ir būdravimo. Tuomet pamatai paveikslą iki smulkiausių detalių, o paskui belieka perkelti jį ant drobės."

Tapytoja išskiria kelis kūrinių atsiradimo momentus: pirmasis štai toks, spontaniškas, kitas – logiškai išmąstytas: kiekviena detalė apgalvota, išanalizuota. Tiesa, tų spontaniškųjų autorė nė nemėgina aiškintis – jei atsiranda, vadinasi, turi atsirasti.

Visai kas kita yra moterys, kurių apstu menininkės darbuose. „Neturiu jokio ypatingo nusistatymo ir netgi negaliu pasakyti, kodėl jų tiek daug. Greičiausiai todėl, kad man šis santykis artimesnis, natūralesnis. Jos atspindi mano būseną, supratimą ar jausenas. Bet tai anaiptol nereiškia, kad šios moterys – mano atvaizdai. Kita vertus, juk negaliu aš įlįsti į vyro vidų ir suprasti, ką jis jaučia. Vyras man – neaiškus padaras", – juokiasi M. Kosinskaitė.

„Niekuomet nelaukiu įkvėpimo, paprasčiausiai neturiu tam laiko. Tiesiog pradedu dirbti ir mintys rutuliojasi savaime, – pasakoja menininkė. – Didžiausia problema – rasti laiko, kad netrukdoma galėčiau tapyti nuo ryto iki vakaro. Tačiau tai didžiulė prabanga. Būna dienų, kai atėjusi į dirbtuvę net neprieinu prie molberto. Įvairūs skambučiai, laiškų rašymas, parengiamieji darbai. Nesistebiu, kad yra kolegų, kurie išsijungia telefonus, užsidaro ir dirba. Jų neprisišauksi. Bet aš čia visai nedejuoju ir nesiguodžiu, juk toks darbas – didžiulė Dievo dovana ir laimė. Esi laisvas ir nepriklausomas."

Būsimoji kūrėja jau mokykloje suprato, kad niekaip nesugebės ateiti į darbą devintą valandą, o išeiti šeštą. „Laukiau nesulaukiau, kada baigsis mokslai ir nebereikės keltis su skambučiu ir lėkti. Negalėčiau ir kam nors tarnauti, paprasčiausiai to neįsivaizduoju. Esu dirbusi ir įprastą darbą mokykloje, muziejuje, bet neilgai. Sakiau, versiuosi per galvą, kad tik nereikėtų nuo nieko priklausyti", – pasakoja tapytoja.

PRAEITIES ŠYDO GAUBIAMI PAVEIKSLAI

Tapybos keliu M. Kosinskaitė pasuko gana naiviai ir netikėtai: „Augau Žirmūnuose, ir kaip tik tuo metu čia buvo atidaryta nauja mokykla su sustiprinto piešimo klase. Tėvai manęs paklausė, ar noriu eiti į paprastą klasę, ar į piešimo. Aišku, pasirinkau piešimo – maniau, kad man ten nereikės mokytis, tik piešti." Vėliau nekilo jokių klausimų, ką veikti toliau: „Kai užsikreti šiuo meno virusu, tai jau negrįžtamai. Norėjau tik į Dailės akademiją ir tik į tapybą."

Kūrybos kelyje būta įvairių bandymų, blaškymosi ir savęs paieškų: „Šis procesas būtinas, nes taip po truputį atrandi, kas tau yra svarbu. Bet visą laiką norisi išspausti iš formos esmę, iššvarinti drobę, palikti tik tai, kas aktualu." Šį savęs ieškojimo periodą labai paveikė senovinių paveikslų kopijavimas. „Po nepriklausomybės, kai viskas vertėsi ir nebuvo aišku, ką daryti ir kaip išgyventi, atsirado vadinamoji naujoji karta ką tik lyg iš po žemių išlindusių ir praturtėjusių žmogelių. Šiems žmogeliams labai norėjosi pasipuošti namus prabangiais paveikslais, o prabangą jie anuomet tapatino su senoviniais dalykais. Tad teko daryti daug senovinių paveikslų kopijų." Pasak menininkės, šis laikotarpis buvo naudingas, nes išmokė disciplinos, susikaupimo, išlavino ranką.

Žvelgiant į Miglės Kosinskaitės paveikslus matyti, kad ir ant jų užmestas senovės šydas. „Kopijavimas padarė nenuginčijamą įtaką, ypač asmeninio kūrybos kelio pradžioje. Natūralu, kad visa meno istorija, prie kurios tiesiogiai prisilieti, susisluoksniavo. Dabar jau tolstu nuo tų senųjų darbų, atsiranda kitų dalykų: kasdieniai vaizdai, matyti kino filmai, nuotraukos, sutikti žmonės."

Daug kas dažnai pastebi, jog tapytojos darbams būdingas teatriškumas, o ji pati tam nesipriešina. „Iš tikrųjų žmogaus darbai atspindi tai, koks jis pats yra, niekaip nuo to neišsisuksim. Koks esi gyvenime, toks ir darbuose. Pavyzdžiui, aš niekada negalėčiau nutapyti abstraktaus darbo – neduotas man toks mąstymas, esu labai konkreti, netgi pragmatiška."

„Ir su spalvom, kaip matote, sunki padėtis, – nusijuokia menininkė. – Kūrybos pradžioje dar buvo ryškesnių periodų, atsirasdavo geltonų, raudonų atspalvių ar švelnių pastelinių, bet dabar viskas nujuodavo." Kūrėja prisipažįsta, kad niekuomet nesuprato spalvų žavesio. „Tuomet, kai mokėmės, buvome „išmuštruoti" taip piešti. Mus mokė, kad forma padaroma tik naudojant

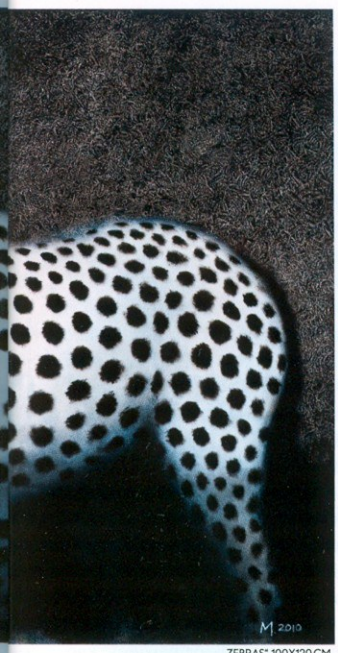

„ZEBRAS", 100X120 CM

spalvą ir ne kitaip, kad toks kelias vienintelis teisingas. Matyt, vėliau natūraliai norėjosi nuo to pabėgti."

Pašnekovės kūriniuose vyraujantis tamsumas anaiptol nesietinas su niūrumu ar liūdesiu. Priešingai, šios spalvos kelia švaros, estetiškumo įspūdį. Viskas aišku, tvarkinga, o juodos ir baltos spalvų kontrastai primena japonišką subtilumą. Menininkės darbuose taip pat nereikėtų ieškoti simbolių ar užkoduotų reikšmių, kurias būtų galima suprasti logiškai ar iššifruoti: „Nedarau to ir nesuprantu", – taria pašnekovė.

KŪRYBA – MANO BALSAS

Labiausiai menininkei prie širdies nedidelis paveikslų formatas. „Mėgčiau ir didesnius, bet su jais daug vargo, ypač transportuojant. Labiausiai patinka „žmogiški" matmenys, didelių salių dar nesu „įvaldžiusi". Tik vieną kartą, dalyvaudama projekte „Bitės" meno erdvės", gavau „pačiupinėti" 3x5 metrų dydžio plotą. Bet tuomet nematai mastelio: vis tenka laipioti kopėčiomis, atsitraukti bent 10 metrų, kad išvystum visą vaizdą. Čia jau nieko nenuslėpsi, visos klaidos matyti, – pasakojo Miglė. – Gali būti, kad daug kam atrodo, jog prie mano darbų daug „krapštymosi", bet taip yra tik tol, kol įgundi ar susikaupi. Kartais tūpčioji, tūpčioji, taisai, taisai, o galų gale, kad ir po metų, visai perdarai. O kitas darbas – štai per tris dienas jau gatavas. Būna ir kad visai nepavyksta, tada be gailesčio suvynioju ir išmetu."

AŠ NIEKADA NEGALĖČIAU NUTAPYTI ABSTRAKTAUS DARBO – NEDUOTAS MAN TOKS MĄSTYMAS, ESU LABAI KONKRETI, NETGI PRAGMATIŠKA.

Rengdama parodas tapytoja visada įsivaiz-

„JUOKDARYS", 130X60 CM

„MEDŪZA", 90X90 CM

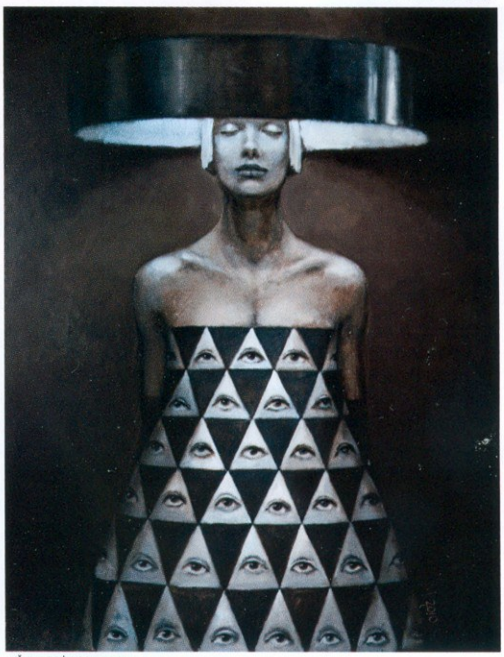

„AIŠKIAREGĖ", 130X100 CM

„DOLCE VITA", 140X90 CM

WWW.MIGLEK.COM

duoja, ką norėtų pamatyti pati. Kas jai pačiai būtų įdomu, aktualu, kad neliktų abejinga. Darbas, pasak menininkės, privalo kažką turėti, norisi kalbėti taip, kad tave suprastų. Ir suprastų ne tik siauras artimųjų būrelis. „Kūryba – tai mano asmeninis balsas. Man vienodai svarbu ir estetika, ir idėja ir meistrystė."

M. Kosinskaitei įdomūs įvairiausių rūšių menai, bet svarbiausia jai kokybė. „Užsukus į parodą man neįdomu žiūrėti į meną, kuris padarytas nieko neįdėjus, pavyzdžiui, nufotografuota, o paskui ant viršaus kažkas „pamozota". Mano akims reikia vizualumo. Tokią kūrybą labai mėgstu ir vertinu." Tačiau pašnekovė gana kritiškai vertina meną, kaip pati sako, „dirbtinai išsuktą vadybininkų". „Mano požiūriu, jis prisitaikėliškas. Visuomet egzistuoja tam tikra vyraujanti kryptis ar mada, o tuos, kurie taiko į tą madą, pačiumpa vadybininkai ir išsuka produktą. Visai kas kita – tikrieji grynuoliai, tarsi atitolę nuo viso pasaulio, kuriantys sau būdinga maniera. Man tokį atrasti – stebuklas. Pavyzdžiui, a. a. panevėžietis Romualdas Petrauskas arba Renata Palubinskas iš Čikagos ir Andrius Miežis iš Kretingos.

Pasakodama apie parodų patirtis, menininkė lygina Lietuvą ir Rusiją. „Pas mus parodų metu nepriimtina aptarinėti darbų, svarstyti. Pavyzdžiui, Rusijoje tiesiog privaloma atėjus į parodą pabendrauti su jos autoriumi. Mes šaltesni. Net kolegos vieni kitiems dažniausiai nieko nesako, kažkaip nepriimtina. Bet toks apsikeitimas nuomonėmis būtų labai naudingas. Todėl, kai atidariau parodą Peterburge, man buvo labai smagu: menotyrininkai rašė straipsnius visai manęs nepažinodami, niekada nematę nei manęs, nei ankstesnių darbų, bet parašė itin taikliai. Geriau nei aš pati viską suprato. O žmonės, atėję į parodą, tiesiog tampė už rankovių, klausinėjo."

Pasak tapytojos, išvažiavimas į užsienį – labai rimtas žingsnis. „Viduje įvyksta nemenkų pokyčių, pradedi labiau pasitikėti savimi." Tačiau nepaisydama gerų atsiliepimų Miglė savo kūrybą vertina kritiškai: „Sau esu pats griežčiausias kritikas. Juk visada žinau, ko nepadariau ar ką galėjau padaryti geriau. Nebuvo tokios parodos, kad atėjusi nepagalvočiau: stengiausi, bet vis tiek neišspaudžiau visko, ką galėjau."

„Kiekvienais metais tik labai nedaug naujų darbų man yra mieli ar tokie, su kuriais nenoriu skirtis. Bet dažniausiai būna taip, kad būtent jie labiausiai patinka žmonėms. Tada su grauduliu tenka atsisveikinti", – atsidūsta pašnekovė. Tačiau vieną kitą darbą tapytojai vis dėlto pavyksta pasilikti: „Geriausia, kai padovanoji kam nors iš artimųjų: mamai, tėčiui, vaikams. Tada jie lieka, ir man malonu, kad suteikiu džiaugsmo. Daugelis sako, kad jau pats laikas pradėti darbus kaupti. Turėti kažkokį aukso fondą pašonėj ir niekada niekam neatiduoti. Bet negaliu, esu per „minkštas" žmogus – prispaudžia ir atiduodu."

Tapyba – ne vienintelis Miglės Kosinskaitės rūpestis. Visus savaitgalius atima Babtyno–Žemaitkiemio dvaras. Anksčiau čia kiekvienais metais buvo rengiami dideli, daug lėšų reikalaujantys projektai, pavyzdžiui, skulptorių plenerai. Dabar ši veikla pristabdyta dėl ekonomikos situacijos, bet kultūrinė veikla nenutrūko, tik įgavo kitas formas. Pavyzdžiui, rengiami architektės Audros Kaušpėdienės kuruojami literatūriniai vakarai, koncertai, rodomi filmai, mielai priimamos iniciatyvos iš šono. Ir svečių niekuomet netrūksta, ypač vasarą. „O kur dar vaikai, – nusijuokia Miglė, – kurie dabar pamišę dėl muzikos... Arba mano aistra statomiems ir rekonstruojamiems objektams, kurių visuomet ne vienas ir ne du." Darbų gausu, o dirbtuvė net įtartinai švari. Preciziškumas matyti ne tik menininkės darbuose, bet ir gyvenime. Belieka palinkėti daugiau ramaus laiko ir tyliai užverti dirbtuvės duris.